

Forfatter: Helgesen, Poul

Titel: Udrag fra Chronicon Skibyense

Citation: Helgesen, Poul: "Skrifter af Paulus Helie 6. Bind / ved Marius Kristensen og Hans Ræder. - 1937 Udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab", i Helgesen, Poul: *Skrifter af Paulus Helie 6. Bind / ved Marius Kristensen og Hans Ræder. - 1937 Udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab*, 1932-1948, s. 133. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-helg06val2-shoot-idm140415584803312.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: *Skrifter af Paulus Helie 6. Bind / ved Marius Kristensen og Hans Ræder. - 1937 Udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab*

Anno dominj .1533. in feriis beatissime trinitatis, cum in Dania esset interregnum, mortuo scilicet rege Friderico, celebrata sunt publica comitia in ciuitate Haffnensi, in quibus ab uniuerso regni magistratu erat consultandum de electione noui regis. Que quidem consultatio in hoc dilata est, ut tempore interregni priuatis magis quam publicis commodis seruiretur ac consuleretur. Erat enim rerum summa penes regni consules, sed inter sese adeo studiis et affectibus discordes dissidentesque, ut pene nulla de re inter illos conueniret, nedum de eligendo rege. Porro cum non alia re magis dissiderent, quam Lutherani schismatis perfidia, uariantibus utrinque sententiis, Intelligentes quidam cordatiores ex proceribus tam sacris quam prophanis, futuram in regno occasione Lutheranismi grauissimam calamitatem, cui uolentes | oportuno remedio occurrere, ceperunt nonnichil tractare de ratione corrigendi ac in ordinem redigendi sacrilegos contionatores populum regni a uera pietate ac simplicitate subuertentes, obedientiam ac prelationem contemnentes, de sartiendis patris in diuersis locis sacrilegiis, de restituendis prophanatis sacris locis, ac de releuandis potenter oppressis sacerdotibus ac monachis. D. Magnus Gøije primarius eques, ne huic tractatui cogereetur consentire, clam se subduxit, assumpto secum gnatone suo D. Erico Eri, cuius clanculariis persuasionibus, cum esset pertinacissimus Lutheranice factionis adiutor ac 134 defensor, factus est indurior ac intractabilior. Acta est autem res miro artificio, sed maxima insinceritate, quoniam Magnus ille Gøije absens erat presentissimus. Adeo preualuit Satanas in hoc Dani regno, ut in rebus fidei ac religionis dissentirent non solum laici quidam ab episcopis et sacerdotibus, sed etiam pseudepiscopi (quales tum multi erant) a ueris episcopis, quibus adeo inuisa erant nostre hoc est Christiane religionis sacra, ut usque ad ipsa mysteria plane contemnerentur. Episcoporum titulos, honores, pompas, salutaciones, priuilegia, immunitates, possessiones, predia, fundos miro studio ambiebant | multoque strepitu uindicabant, ab episcoporum officiis prorsus alieni, qua re factum est iusto dei iudicio (quod nemo commoueretur ad conuersionem sanioris uite), ut aduersus impiissimam Lutheranorum sectam nihil poterat serio definiri, quod unico tantum exemplo compertum est. Victus enim regni magistratus improbis quorundam piorum efflagitationibus unum tantum diem dederunt causse Lutheranorum, quo antesignanus ipsorum Lutheranorum Ioannes Taussøn uocatus est, accusatus, auditus, conuictus, ac tandem, remissa sententia capitali, exilio condemnatus, sed tanto insani uulgi Haffnensis tumultu et furore, ut de capite pene periclitarentur tam actores quam iudices, adeo nec honos nec reuerentia ulla habita est regni magistratui, in quorum etiam capita sediciosus hereticorum uocibus conspiratum est. Interea leuissimis rationibus acta est fabula aduersus eundem Ioannem Taussøn, quandoquidem ad serium tante rei tractatum ob sedicionis periculum non est peruentum. 135

Accusatus enim in paucis articulis impie predicatis, clamabat ficta quadam simplicitate se falso accusari, pertinaciter negans se id docuisse ac predicasse, quod etiam Lutheranorum testimoniis | aperte confessum est, tametsi nemo aperte reclamaret, ne uiderentur esse coniurationis in factionem public fact transgressores, tantum ualuit impietatis et perfidi uinculum, ut factionis professores nec faterentur uerissima, nec proderent falsissima, magno suarum conscientiarum detrimento. Qua re palam factum est, quam heresis res sit uehementer periculosa, que non solum hominum mentes dementat, uerumetiam plane execat. Nam cum negasset se laudibus extulisse prophanationem sacrilegam templi diue uirginis, docuisse sacram eucharistiam non esse adorandam, permisisse laicis iudicium scripturarum, uetuisse plebi accessum templi diue uirginis, adeoque coegisse hominum conscientias ad consensum factionis, maledixisse episcopis, sacerdotibus ac monachis tocius regni, aliaque multa, de quibus iustissime accusabatur, et sine quibus haudquaquam fuisset Lutheranus, habuit nihilominus ex astantibus ciuibus acclamantes testes, eadem impudenter negantes, | que ille prius negarat, non sine risu quorundam ex magistratu, qui ab eisdem ciuibus diuersam relationem audierant, priusquam res ipsa ad iudicium peruenisset. Verum rebus impiis palam diuersum testantibus obstructa sunt ora loquentium iniqua, ac tandem lata in illum condemnationis sententia, qua perpetuo sit damnatus exilio. <Porro> post mensis spatium secessit, ne uideretur contemptu manifesto dare occasionem grauioris dissidij. Sed 136 quoniam diuertit ad magistrum equitem D. Magnum Gøije tocius Lutheranismi propugnatorem in hoc regno, quo uocatus erat, illius interuentu, eiusque fili [[Sophi]] ab episcopo adamat, restitui meruit. Episcopus enim Roschildensis heresi quam religioni addictior, vtriusque, patris scilicet et fili [[meretricis]], importunitate uictus, nonminus stulte quam temere contra decretum tocius magistratus consensit, eundem Ioannem Taussøn esse in Haffniam remittendum. Estque mox remissus, cum uix quindecim dies abfuisset, posterioribus prioribus deterioribus | factis. Hanc uero grauissimam iniuriam mirandum est a magistratu regni fuisse toleratam. Quicquid igitur Lutheranismi erat in hoc regno, vsurariorum, adulterorum, meretricum, sacrilegorum et crapule seruientium, patrocinio uigebat, in odium cleri, pudiciti, sobrietatis, abstinenti, atque omnium sacrorum Christiane religionis. Quecunque enim multis seculis obseruata sunt, aut pro virtutum custodia, aut pro diuini cultus maiestate, ab hoc pseudepiscopo impudentissime sunt contempta. Porro quam erat fictus et fucatus, huiusmodi argumento palam fecit. Friderico namque rege adhuc uiuente, solitus erat grauitate comminari Lutheranis a morte Friderici superstitionibus, quibus postea non solum pepercit, uerumetiam magno fauore, magnificis donis, ac multis honoribus persecutus est, maximo simplicium conscientiarum offendiculo, qui nihil aliud metuebant futurum ex huiusmodi prohemiiis, quam ingentem religionis et pietatis ruinam. |